

ประเด็นที่กล่าวหา การออกคำสั่ง คสช. โดยอาศัยอำนาจตามความใน ม.44 ของ รัฐธรรมนูญ (ฉบับชั่วคราว) 2557 มีความผิดพลาด จากกรณีคำสั่ง คสช. เพื่อบริหารการดำเนินกิจการเหมือนในประเทศ จากสาเหตุของการมีสารเคมีที่เป็น อันตรายในสภาพแวดล้อม ทำให้บริษัทคิงส์เกตฯ ประเทศออสเตรเลีย บริษัทแม่ของ บมจ.อัครา ริซอร์สเซส ฟ้องรัฐบาลไทยต่ออนุญาโตตุลาการระหว่างประเทศ ต่อมา เมื่อปี 2562 ออก. อนุญาตให้ผู้ต้องการสัมปทานทำเหมืองแร่ทองคำในประเทศไทย สามารถยื่นขออาชญาบัตรพิเศษได้ ภายใต้เงื่อนไข พ.ร.บ.แร่ พ.ศ. 2560 ด้านบริษัทคิงส์เกตอาจกลับมาลงทุนในประเทศไทยอีกครั้ง ซึ่งยื่นขออาชญาบัตรพิเศษ เพื่อสำรวจแร่ทองคำ เนื้อที่ 14,650 ไร่ ในพื้นที่ ต.พวา กับ ต.สามพี่น้อง อ.แก่งหางแมว จ.จันทบุรี โดยถูกตั้งคำถามถึงการไม่เสียค่าโง่จากการใช้อำนาจ ม.44 แต่เอื้อให้ทุน ข้ามชาติได้สิทธิเปิดเหมืองทั่วประเทศหรือไม่ อย่างไร

ข้อพิพาทเริ่มต้นที่บริษัทแม่ในต่างประเทศใช้ช่องทางตามกฎหมายระหว่าง ประเทศฟ้องร้องรัฐบาลไทย ในสิ่งที่เห็นว่าบริษัทลูกในประเทศไทยไม่ได้รับความเป็น ธรรมมาตั้งแต่ปี 2550 (ไม่ใช่ฟ้องเพราะการออกคำสั่งมาตรา 44 อย่างที่ถูกกล่าวหา) ซึ่งเช่นเดียวกัน รัฐบาลไทยก็ได้ต่อสู้ในสิ่งที่รัฐบาลไทยและประชาชนไทยไม่ได้รับความ เป็นธรรม ในเรื่องผลกระทบด้านสุขภาพและปกป้องสิ่งแวดล้อม

ดังนั้น ตลอดระยะเวลาที่ผ่านมา เป็นการต่อสู้ตามกติกาของกฎหมายสากล ที่ประเทศไทยเป็นสมาชิกอยู่ รัฐบาลไทยก็ต้องแต่งตั้งทนายขึ้นมาต่อสู้กันในเวทีสากล ซึ่งเป็นไปตามขั้นตอนตามกฎหมาย รัฐบาลโดย ครม. ก็ได้มอบหมายให้กระทรวง อุตสาหกรรมไปดำเนินการต่อสู้คดี ซึ่งต่างฝ่ายก็ต้องมีงบประมาณที่ใช้สำหรับจ้างทนาย และที่ปรึกษาทางกฎหมายระหว่างประเทศ เพราะเป็นเวทีระหว่างประเทศที่เป็นพันธะ สัญญาระหว่างกันที่ต้องปฏิบัติให้ได้

สิ่งที่สำคัญที่จะกระทบกระเทือนต่อการพิจารณาคดี คือ การนำเรื่องที่อยู่ในชั้นศาล คือ อนุญาโตตุลาการ นำมาพูดภายนอก และฝ่ายค้านก็นำมาอภิปรายและให้ข่าวกับสื่อ หลายครั้ง ซึ่งผลปรากฏว่า การอภิปรายและการให้ข่าวเป็นการคาดการณเอาเองทั้งสิ้น

เป็นการนำตัวเลขจากข้อมูลที่เป็นข้อเสนอหรือคำให้การของแต่ละฝ่ายซึ่งเป็นข้อมูลที่ไม่เป็นทางการและยังไม่ได้เป็นข้อยุติ จะเห็นได้ว่าสิ่งที่อภิปรายหรือการไปให้ข่าวภายนอกของฝ่ายค้าน ยังไม่ปรากฏเป็นความเป็นจริง เรื่องก็ยังคงอยู่ในกระบวนการทางกฎหมาย รวมทั้งขั้นตอนการเจรจาหรือกันของคู่พิพาทก็เป็นไปตามที่อนุญาโตตุลาการแนะนำ

ประเด็นอภิปราย: หัวหน้า คสช. ใช้มาตรา 44 นำไปสู่ข้อพิพาทระหว่างบริษัท คิงส์เกตฯ และรัฐบาลไทย ทำให้ประเทศเสียหายจนถูกฟ้องคดี จะต้องชดใช้หลายหมื่นล้านบาท

เรื่องนี้ได้มีการอภิปราย และนำไปเป็นข่าวภายนอกหลายครั้ง ซึ่งได้ตอบคำถามให้เข้าใจในสภาแห่งนี้ไปตามสมควร เพื่อไม่ให้กระทบกระเทือนต่อคดีความ กรณีการฟ้องร้องในสิ่งที่ไม่ได้รับความเป็นธรรมของบริษัทเอกชนนั้น มิได้ฟ้องร้องเฉพาะคำสั่งตามมาตรา 44 ตามที่บางกลุ่มพยายามเฉพาะเจาะจง แต่เขาฟ้องร้องที่บริษัทไม่ได้รับความเป็นธรรมในการต่อใบอนุญาตประกอบการ มาเป็นระยะเวลาหลายปี และการเลือกปฏิบัติต่อเอกชนโดยไม่เท่าเทียม ตั้งแต่ปี 2550

สำหรับการต่อสู้ของรัฐบาลไทย ในสิ่งที่ประเทศไทยและประชาชนไทยไม่ได้รับความเป็นธรรม เป็นกรณีที่มีสารพิษตกค้างในพื้นที่ และขั้นตอนของการตรวจสอบตามข้อกฎหมายยังไม่เรียบร้อย ซึ่งก็ต้องมีการยุติการทำเหมืองชั่วคราว เพื่อให้การตรวจสอบดำเนินการได้ เป็นกระบวนการตามกฎหมาย ซึ่งใช้บังคับต่อการทำเหมืองทองทุกราย และ ผู้ประกอบการทุกรายยังมีสิทธิ์ในทรัพย์สินและใบอนุญาตที่ยังคงมีอายุอยู่

ดังนั้นกระบวนการใด ๆ ก็สามารถดำเนินการต่อไปได้ เมื่อมีเงื่อนไขที่ถูกต้องแล้ว เช่น การมี พ.ร.บ. แร่ ฉบับใหม่ การมีมติของคณะกรรมการฯ ตาม พ.ร.บ. แร่ การมีนโยบายแร่ทองคำ มีการปฏิบัติตามขั้นตอนของการทำการตรวจสอบผลกระทบ

ต่อสิ่งแวดล้อม ไม่มีข้อขัดแย้งต่อประชาชนในพื้นที่ และการทำเหมืองทองเป็นความต้องการของประชาชน เป็นการรักษาการดำเนินงานให้มีความทำงานของคนในพื้นที่เป็นต้น ซึ่งถ้าผู้ประกอบการ ทำถูกต้องครบถ้วนตามกฎหมายก็สามารถดำเนินการได้

การขออาชญาบัตรพิเศษ คือการขอสถานีสำรวจแหล่งแร่เท่านั้น
เหมือนกับขอมิใบขับขีรถยนต์ในประเทศไทย (มีกรอบพื้นที่บังคับใช้) ใครมีคุณสมบัติขับขีรถได้ครบตามกฎหมายก็ทำได้ ส่วนการจะเข้าไปสำรวจจริง ๆ จะต้องขออนุญาตเจ้าของพื้นที่เพื่อเข้าไปดำเนินการ เหมือนการขับขีรถไปบนเส้นทางก็ต้องทำตามกฎหมาย จะขึ้นทางด่วน หรือจะเข้าไปในพื้นที่ของใครก็ต้องขออนุญาตเจ้าของพื้นที่อีกครั้งหนึ่ง ถึงจะดำเนินการได้

เอกชนยอมมีสิทธิสำรวจได้ โดยปฏิบัติตามขั้นตอนของกฎหมาย
ประเด็นที่จะตามมาคือ ความเข้าใจผิดว่าอนุญาตอาชญาบัตรแล้ว จะได้ทำเหมืองโดยอัตโนมัติแบบที่พูดกัน หรือคิดว่าเอกชนจะไปตกลงกันเองกับเจ้าหน้าที่รัฐ ตรงนี้ต้องขอให้ความเป็นธรรมในการทำความเข้าใจขั้นตอนการปฏิบัติตามกฎหมาย และการเปิดเผยข้อมูลก็ทำได้ตามกฎหมาย ซึ่งภายหลังการสำรวจแล้ว จะต้องผ่านขั้นตอนหลายขั้นตอน เช่น ต้องประเมินว่าแร่ที่สำรวจพบคุ้มค่า ต้องรับฟังความคิดเห็นของประชาชน ต้องประเมินผลกระทบต่อสุขภาพและสิ่งแวดล้อม ก่อนที่จะดำเนินการทำเหมืองแร่ได้

ประเด็นที่สำคัญ คือ ความพึงพอใจของประชาชนในพื้นที่ ที่ต้องการให้มีการนำทรัพยากรออกมาใช้กระตุ้นเศรษฐกิจหรือไม่ ต้องการให้มีการสร้างงาน สร้างมูลค่า สร้างประโยชน์ในพื้นที่หรือไม่ การแสดงเจตจำนงของประชาชนส่วนใหญ่ในพื้นที่เป็นกระบวนการสำคัญที่จะไปถูกกำหนดเป็นกฎหมาย ก็ต้องไปแก้ไขกฎหมาย ถ้าประชาชนส่วนใหญ่ของประเทศ เห็นว่าประเทศไทยไม่ควรทำเหมือง ก็ต้องไปแก้ไข

กฎหมาย ต้องไปที่ส่วนที่ทำการแก้ไขกฎหมายให้เป็นไปตามเจตจำนงของประชาชน
รัฐบาลมีหน้าที่อำนวยความสะดวกให้เป็นไปตามที่กฎหมายกำหนด

รัฐบาลยังคงยึดถือกระบวนการทางกฎหมาย ซึ่งตามที่เรียนแล้วว่า
ข้อพิพาทนี้ยังอยู่ในชั้นอนุญาโตตุลาการ

การเจรจา ก็เป็นไปตามกระบวนการทางกฎหมาย ตามที่อนุญาโตตุลาการ
แนะนำเพื่อพูดคุยกันว่าอะไรที่แต่ละฝ่ายไม่ได้รับความเป็นธรรม อะไรที่สามารถแก้ไข
และปรับความเข้าใจให้ถูกต้อง เมื่อเข้าใจถูกต้องแล้วยังจำเป็นหรือไม่ที่จะอยู่ใน
กระบวนการข้อพิพาททางกฎหมาย ซึ่งอะไรจะเป็นผลดีที่สุดต่อทุกฝ่าย ดังนั้น
เมื่อแต่ละฝ่ายทำถูกต้องตามกฎหมายแล้ว กระบวนการต่าง ๆ ก็ควรจะเดินหน้าต่อไปได้